

BÜLTEN

Al Sharq Haftalık

18 Ağustos 2023

İRAN

İran Dışışleri Bakanı Abdullahiyan Suudi Arabistan'ı Ziyaret Etti

Perşembe günü, İran resmi haber ajansı IRNA, İran Dışışleri Bakanı Hüseyin Emir Abdullahiyan'ın büyük bir heyetle beraber Suudi Arabistan'ın başkenti Riyad'a vardığını duyurdu. Abdullahiyan, ziyareti sırasında Suudi mevkidaşı Faysal Bin Farhan ve diğer üst düzey Suudi yetkililerle bir araya gelerek ikili ilişkileri güçlendirmeyi amaçlayan görüşmelerde bulundu. IRNA'ya göre, Abdullahiyan, "İran ve Suudi Arabistan ticaret odalarının ortak toplantı düzenlemesi, iki ülke arasında uçuşların başlatılması, ortak girişimler, bilimsel ve araştırma iş birliği, bilgi tabanlı şirketler, uyuşturucu kaçakçılığıyla mücadele, seçkin ve bilimsel heyetler ile her iki tarafın spor takımlarının değişimi gibi konuları ele aldı ve bunlar Suudi yetkililerce olumlu karşılandı."

Bu ziyaret, Çin'in Mart 2023'te Suudi Arabistan ile İran arasında arabuluculuk yaptığı ve küresel düzen büyük güçler rekabetinin ortasında çok kutuplu bir şekil alırken ABD'yi devre dışı bırakma ve ABD'nin Orta Doğu'daki etkisinin azalması tartışmalarına yol açan bir anlaşmanın ardından gelmesi nedeniyle önem taşıyor. Bir İran Dışışleri Bakanı'nın Suudi Arabistan'a yaptığı son ziyaret 2015 yılında Muhammed Cevad Zarif'in görev süresinde gerçekleşmişti. Riyad, Suudi Arabistanlı Şii din adamı Nimr el-Nimr'in 2016 yılında başkentte idam edilmesinin ardından İran'daki diplomatik misyonlarına saldırılar gerçekleşmesi nedeniyle Tahran ile diplomatik ilişkilerini kesmişti. Yaklaşık yedi yıl sonra ise taraflar ilişkileri normalleştirdi ve karşılıklı olarak büyükelçiler atadılar.

Washington ve Tahran Arasındaki Anlaşma Nükleer Dosyayı ve Milisleri Kapsıyor

İran ile ABD arasında kısa süre önce duyurulan esir takası anlaşması, Tahran'ın nükleer faaliyetleri ve Suriye'nin yanı sıra Irak'ta faaliyet gösteren milislerin yönetimiyle ilgili hükümler içeriyor. Bu anlaşma çerçevesinde İran, Suriye ve Irak'ta faaliyet gösteren Şii milislerin bu ülkelerdeki ABD kuvvetlerine saldırmasını önleme taahhüdünün yanı sıra uranyum zenginleştirme oranını %60'ın üzerine çıkarmama taahhüdünde bulunmuştu. Tahran'ın böyle bir taahhüdü reddetmesine rağmen, var olan durum aksini gösteriyor.

Bu anlaşmanın gerçekleşmesinden sonra İsrail'de ciddi bir hayal kırıklığı yaşanıyor, zira anlaşma nükleer programını korurken İran'ın hazinesine fon akışı da sağlıyor. İsrail'in hayal kırıklığını artıran asıl şeyin ise bu anlaşmanın İran'ın nükleer tesislerine yönelik saldırılara karşı fiilen garanti yaratması olduğu vurgulanıyor.

Şiraz'da Gerçekleşen Terör Saldırısı Kayıplara Neden Oldu

İran devlet medyası, bir saldırganın geçtiğimiz pazar günü Şiraz'daki Şah Çerağ türbesine saldırdığını duyurdu. Saldırıda en az bir kişi hayatını kaybetti, üç kişi de yaralandı. Tüfikle saldırıyı gerçekleştiren saldırgan olay mahallinde yakalandı. Şu ana kadar saldırıyı herhangi bir

örgüt üstlenmese de saldırının IŞİD tarafından gerçekleştirilmiş olabileceği düşünülüyor. Bu saldırıyla birlikte, Şah Çerağ türbesi bir yıldan kısa bir süre içinde ikinci kez ölümle neticelenen bir saldırıya uğramış oldu. Türbe daha önce Ekim 2022'de de IŞİD tarafından saldırıya uğramıştı. Bu saldırıda 13 kişi hayatını kaybetmiş, 40 kişi de yaralanmıştı. İran, saldırının ardından IŞİD ile bağlantılı oldukları iddiasıyla iki kişiye idam cezası vermiş ve infazları gerçekleştirmişti. IŞİD ayrıca 2017 yılında İran Parlamentosu'na ve 'İran İslam Cumhuriyeti'nin' kurucusu Ayetullah Humeyni'nin türbesine saldırmıştı.

SUUDİ ARABİSTAN

Suudi Arabistan, 2 Milyondan Fazla Captagon Hapına El Koydu

Suudi Arabistan yetkilileri, Cidde limanında baklava kutularına gizlenmiş 2 milyondan fazla Captagon (bir tür uyuşturucu) hapına el koydu. Hapların kaynak ülkesi belirtilmese de Suriye'den sevk edildiği düşünülüyor. Suriye krizi sürecinde, Suriye Captagon'un ana üreticisi haline geldi. Dahası, birçok Arap ülkesinin (özellikle Ürdün ve Suudi Arabistan'ın) Suriye ile son dönemde gerçekleştirdiği normalleşme sürecinin arkasındaki motivasyonlardan biri ülkelerine Suriye'den akan Captagon'u engellemektir. Ancak ne Ürdün ne de Suudi Arabistan, şu ana kadar Suriye'den gelen Captagon akışını durdurabilirdi.

TÜRKİYE

Esed'in Röportajına Yanıt Olarak Türkiye Savunma Bakanı Suriye'den Çekilmeyi Reddetti

Türkiye Milli Savunma Bakanı Yaşar Güler, Türkiye'nin sınır güvenliği sağlanana kadar Türk askerinin Suriye'den çekilme olasılığı olmadığını belirtti. Geçen hafta Sky News Arabia televizyonu ile yaptığı röportajda Suriye rejimi lideri Beşşar Esed, Türk askerleri Suriye topraklarından ayrılana kadar Cumhurbaşkanı Erdoğan ile görüşmeyeceğini ileri sürmüştü. Esed'in yorumuna yanıt olarak Bakan Güler, Suriye rejiminin uzun süredir dillendirdiği ön koşulu reddetti ve Türkiye'nin ulusal güvenliği sağlanmadan Suriye'den çekilmenin düşünülemeyeceğini söyledi.

SURİYE

Faysal Mikdad'ın Kahire Ziyareti

Geçen salı günü Suriye rejimi Dışişleri Bakanı Faysal Mikdad, Mısırlı mevkidaşı Semih Şükrü ile Kahire'de bir araya geldi. Arap Bakanlar İrtibat Komitesi toplantısı öncesi gerçekleştirilen görüşmede, Suriye'nin Arap ülkeleriyle normalleşme sürecinde gelinen nokta gözden geçirildi. 5 üyeli irtibat komitesi Mısır, Suudi Arabistan, Ürdün, Irak ve Lübnan'dan oluşuyor ve Arap Birliği tarafından kuruldu. Şükrü ile görüşmesinin ardından Kahire'de İrtibat Komitesi'ndeki mevkidaşlarına seslenen Mikdad, güçlendirilmiş Arap birliğinin, Suriye'nin toprak bütünlüğünün ve egemenliğinin önemini yineledi. Görüşmede Mikdad ayrıca Suriye için erken iyileşme projelerinin başlatılmasının önemini altını çizdi. Suriye rejimi bakanının Kahire'deki görüşmesi, Suriye rejiminin bölgesel normalleşme sürecinde bir başka adım oldu.

Suriye'nin Güneyinde Yeni Protestolar

Suriye'de rejimin akaryakıt fiyatlarına yaptığı zam sonrası protestocular sokaklara döküldü. Rejim geçtiğimiz günlerde yeni bir kararname ile memur ve asker maaşlarına yüzde yüz zam yaptı. Bununla birlikte, akaryakıt sübvansiyonlarını da kaldırdı ki bu durum rejim kontrolündeki bölgelerde özellikle taşıma alanında grevlere yol açtı. Suriye'de yaşanan ağır ekonomik kriz nedeniyle yapılan son zamlara rağmen memurların aylık ortalama maaşı 25 doların altında. Dolayısıyla, perşembe günü bilhassa Suriye'nin güneyinde grevler organize edildi. Dürzilerin çoğunlukta olduğu Süveyde vilayetinde protestocular bazı yolları kapatarak 'Suriye bizim, Esed ailesinin değil' sloganları attı. 2011 yılında ilk protestoların patlak verdiği Dera'da da halk, ülkedeki yaşam koşullarını protesto etmek için bir genel grev düzenledi. Suriye rejimi, bölgesel normalleşme sürecinde kendisini savaşın galibi olarak ilan etse de tüm bu protestolar Suriye'nin kaynayan bir kazan olmaya devam ettiğini gösteriyor.

HTŞ, Ebu Mariya el-Kahtani'nin Tutuklandığını Doğruladı

Perşembe günü, İdlib'in fiili otoritesi Hey'et Tahrir el-Şam (HTŞ), örgütün önde gelen isimlerinden Ebu Mariya al-Kahtani'nin tutuklandığını doğruladı. Örgüt ayrıca Kahtani'nin görevinden alındığını da duyurdu. Iraklı bir cihatçı olan el-Kahtani, El Kaide'den ayrılmadan önce HTŞ'nin selefi olan Nusra Cephesi'ne katıldı. El-Kahtani'nin tutuklanması, cihatçının ABD liderliğindeki koalisyon için casusluk yaptığı iddiasıyla ilgili söylentilerin ortasında geldi. HTŞ yaptığı açıklamada Kahtani'nin tutuklanmasını küçümsemeye çalışsa da Kahtani'nin pozisyonunun hassasiyetine uymayan temaslarda bulunduğunu doğruladı. Kahtani'nin tutuklanması, HTŞ tarafından başlatılan kapsamlı bir tutuklama kampanyasının ortasında gerçekleşti. IŞİD'in amansız bir muhalifi olan Iraklı cihatçı Kahtani, kısa bir süre öncesine kadar örgüt içerisinde, HTŞ lideri Ebu Muhammed El-Cevlani'den sonraki en güçlü kişi olarak görülüyordu.

ÜRDÜN

Tartışmalı Enerji Karşılığı Su Anlaşması Ürdün ve İsrail'i BAE'de Bir Araya Getiriyor

İsraili, BAE'li ve Ürdünlü yetkililer, ilk olarak 2021'de BAE ve ABD tarafından tanıtılan ve "Refah Projesi" olarak bilinen bir enerji karşılığı su anlaşmasını ilerletmek için pazartesi günü Abu Dabi'de bir araya geldi. Anlaşma, Ürdün'e 200 milyon metreküp tuzdan arındırılmış su sağlaması karşılığında İsrail'e ihraç etmek üzere 600 megavatlık güneş enerjisi üretmesini içeriyor. Bu tartışmalı anlaşma, Ürdün'ün su sorunlarına yanıt veriyor. Daha önce hem Ürdün kralı hem de İsrail Başbakanı Netanyahu güçlü bir su diplomasisi yürütmedikleri için eleştirilmişlerdi. Toplantının gündeminde ayrıca küresel iklim krizi de yer aldı. İsrail Enerji Bakanı Israel Katz'ın ofisi, Ürdün'de BAE tarafından inşa edilen bir güneş enerjisi tarlasından yeşil elektrik satın almayı içeren "Refah" girişiminin son aşamalarını teşvik etmeyi tartıştıklarını belirtti. BAE'nin bu anlaşmaya aracılık etmesi, İsrail ile Arap devletleri arasındaki ilişkileri normalleştirmedeki rolü ve son zamanlarda iklim değişikliği ve reform konusundaki küresel tartışmaya liderlik etme girişimleriyle uyumlu.

SUDAN

Hartum'da Yeni atışma

Perşembe sabahı Sudan ordusu Riyad, Taif, Al-Mamoura mahallelerini ve Hartum'daki Spor şehri'ni bombaladı. Ayrıca ordu güçleri, başkentin farklı yönlerinde Hızlı Destek Kuvvetleri'nden gelen ağır silah saldırılarıyla aynı zamana denk gelen bir anda Hartum, Omdurman ve Kuzey Hartum şehirlerinin üzerinde uçuşlar gerçekleştirdi.

Bunun yanında ordu, Omdurman'ın merkezindeki Hızlı Destek Kuvvetleri mevzilerinde topçu bombardımanına tutuldu. Ayrıca, Kuzey Kordofan, El-Obeid şehrinin güneydoğusunda karşılıklı olarak topçu bombardımanı yaşandı. El-Obeid'deki askeri kaynaklar, 5. Piyade Tümeni'nden bir kuvvetin Hızlı Destek Kuvvetlerinin saldırısını püskürttüğünü söyledi.

LİBYA

Trablus'ta Rakip Örgütler Arasında şiddetli çatışmalar Yaşandı

Aylarca süren görece istikrarın ardından, 15 Ağustos Salı günü Trablus'ta şiddetli çatışmalar patlak verdi, çok sayıda kişi öldü ve yaralandı. Ayrıca büyük miktarda maddi hasar ve yıkım meydana geldi. atışmaların patlak vermesi, güçlü 444 Tugayı'nın komutanı Mahmud Hamza'nın Özel Caydırıcılık Gücü (Rada olarak da bilinir) tarafından tutuklanmasının ardından geldi. Tutuklama pazartesi günü Trablus'un Mitiga Havalimanı'nda Hamza, Misrata'ya giderken gerçekleşti. İlgili taraflar-444 Tugayı ve Rada- güney Trablus, Ayn Zara, al-Hadbha ve Khalet al-Furjan'da birlikler ve ağır silahlar konuşlandırılarak savaşmaya başladı. Başbakan Dibeybe'nin Rada lideri Abdurrauf Kara ile Hamza'nın serbest bırakılması için ilk müzakere girişimleri, salı günü Ayn Zara ve çevresinde yoğunlaşan çatışma ve şiddet nedeniyle başarısız oldu. şiddete yanıt olarak havayolları, en yoğun çatışmaların yaşandığı Mitiga Havalimanı'na gidiş ve dönüş uçuşları askıya alındı ancak uçuşların ertesi gün kaldığı yerden devam ettiğı bildirildi. Sonuç olarak, şehrin ileri gelenleri devreye girdi ve Rada'nın Hamza'yı üçüncü bir fraksiyona, İstikrar Destek Aygıtı'na teslim etmesi için bir anlaşmaya aracılık etmeyi başardılar. Bu yapı daha sonra Hamza'yı 444 Tugayı'na teslim etti. arşamba günü itibarıyla, Trablus sağık yetkilileri ölü sayısının 55 olduğunu ve 146 kişinin de yaralandığını bildirdi.

AL SHARQ STRATEJİK DÜŞÜNCE KURULUŞU HAKKINDA

Al Sharq Stratejik Düşünce Kuruluşu, demokratik katılım, bilinçli vatandaşlık, çok taraflı diyalog ve sosyal adalet ideallerini teşvik etmek amacıyla, tarafsız ve titiz bir yaklaşımla araştırma yapmayı üstlenen bir düşünce kuruluşudur.

Adres: İstanbul Vizyon Park A1 Plaza Kat:6

No.:68 34197 Bahçelievler / İstanbul /

Türkiye

Telefon: +90 212 603 18 15

Faks: +90-212-603 1665

E-posta: info@sharqforum.org

research.sharqforum.org

SharqStrategic